

1944, júl 31. Bratislava. — Záznam generálneho inšpektora slovenskej armády gen. A. Pulanicha o rozhovore so stálym zástupcom ministra zahraničia Št. Polyakom a s ministrom národnej obrany slovenského štátu gen. F. Čatlošom vo veci nemeckých požiadaviek na organizovanie obrany východného Slovenska.

Dňa 29. júla o 12.30 hod. stály zástupca ministra zahraničných vecí minister Polyak pozval generála Pulanicha ako zástupcu v tej dobe neprítomného ministra národnej obrany do hotela „Carlton“ na deň 29. VII. na 14. hodinu.

Pán minister Polyak tlumočil tam generálovi Pulanichovi (dňa 29. VII. 1944 o 14. hod.) *ústne* požiadavky nem. vyslanca Ludina.

1. Vojenským jednotkám gen. Malára bude podriadený jeden nemecký zosilnený peší pluk.

2. Pre jednotné velenie sa žiada, aby armáda gen. Malára bola podriadená.¹

3. Nem. vyslanec žiada, aby oblasť gen. Malára bola vyhlásená za operačné pásmo nielen pre armádu slovenskú, ale aj pre armádu nemeckú, čím by nem. armáda pre svoje rozhodnutia nepotrebovala predbežného súhlasu slovenskej vlády.

4. Slovenská armáda bude použitá pre *zaistenie a vybudovanie* pohraničného pásma.

Pre zaistenie sa kladie zvláštny dôraz na priesmyk Dukelský a Lupkovský.

Pre vybudovanie pohr. pásma sa žiada intenzívnejší postup prác a čo najrýchlejšie ukončenie týchto, i keď to bude na úkor výcviku.

5. Čo najsilnejšie dotovanie armády gen. Malára defenzívnymi zbraňami, obzvlášť zbraňami proti útočnej vozbe.

6. Aby nemecké transporty, dirigované územím Slovenska boli bez meškania a bez zdržovania inštrudované ďalej.

Pán minister Polyak zdôraznil, že uvedené požiadavky predniesol pánu prezidentovi. Pán prezident dal k nim plný súhlas,² o čom p. minister Polyak nem. vyslanca Ludina vyrozumel.

¹ V odpise, ktorý sme mali k dispozícii a ktorý bol zrejme urobený pre potreby Národného súdu, chýba niekoľko slov do konca vety. Zo súvislosti vyplýva, že šlo o podriadenie armády, ktorej velil gen. Malár, veliteľstvu nemeckej armádnej skupiny Heeresgruppe Nord-Ukraine.

² Tento súhlas dal Tiso bez predbežnej konzultácie s vládou, ktorá rokovala o celom komplexe otázok spojených s obranou východného Slovenska až 1. 8. 1944. Na tomto zasadnutí sa vláda uzniesla, že podľa zákona o obrane štátu sa za pole a súčasne za operačné pásmo vyhlási územie Šarišsko-Zemplínskej župy a územie okresov Stará Ľubovňa, Spišská Stará Ves a Kežmarok a že sa ďalej urobia všetky opatrenia vo veciach verejnej správy, príslušnosti vojenských súdov pre civilné osoby, ako aj príslušné opatrenia na vyhlásenie stanného práva pre prípad potreby. Rokujúc o nemeckých požiadavkách vyslovila vláda zásadný súhlas s tým, aby operačné pásmo slovenskej armády bolo súčasne vojensko-technickým operačným pásmom nemeckej brannej moci (nie však administratívnym ani súdnym), v ktorom nemecká branná moc bude môcť vykonávať plánované pohyby bez predchádzajúceho súhlasu slovenskej vlády podľa dohody so slovenským veliteľom operačného pásma.

Vláda ďalej vyslovila súhlas so zamýšľaným začlenením slovenskej brannej moci do celkového obranného systému tak, že sa veliteľ slovenskej armády podriadi nemeckému veliteľovi armádnej skupiny Severná Ukrajina; uzniesla sa však na tom, že si diplomatickou cestou vyhradí určité podmienky. (Viď k tomu spisový materiál v AMS Praha, Nár. súd Bratislava, Onľud 6/46, zv. 7.) Ďalej vláda vyslovila súhlas aj s nemeckými požiadavkami týkajúcimi sa otázok ošetrovania príslušníkov nemeckej armády; v otázke nemocníc a tylových zásobovacích zariadení však považovala za potrebné presne prerokovať hospodárske, finančné a technické podrobnosti. (Podľa výpisu zo

Generál Pulanich hlásil pánu ministrovi národnej obrany, gen. Čatlošovi *ústne* uvedené požiadavky dňa 29. júla 1944 o 15. hod. 257

Pán minister národnej obrany koncipoval ešte za prítomnosti gen. Pulanicha rozkaz (inštrukciu) pre gen. Malára,³ a to týkajúce sa ho body 1., 2., 3., 4., a poznamenal si body 5. a 6. pre šéfa vojenskej správy. (Dňa 29. VII. o 15.15 hod.)

Nakoľko požiadavky boli prednesené len *ústne*, vyhotovil gen. Pulanich „Úradný záznam“.

gen. I. tr. Anton Pulanich.

AMS Praha. Nár. súd Bratislava, Onľud 6/46, Tiso a spol., zv. 7. Odpis. Strojopis.

111

1944, júl 31. [Moskva.] — Zpráva náčelníka čs. vojenskej misie v SSSR gen. H. Píku o rokovaní vo veci zbraní pre protinacistický odboj na Slovensku, zaslaná rádiotelegraficky čs. MNO v Londýne.

Zoe 073157/44

Na ŠVBM 572 taj.-3 A odd. 44:¹

O dodávke žadaných zbraní jednal jsem se zástupcem div. gen. Žukova (který je mimo Moskvu), s gen. Davydovem. Zásadně dán souhlas dříve, avšak než bude oficiálně vydáno, sovětské orgány chtějí přesně vědět, kdo zbraně dostane, zda je připraveno bezpečně převzít a uskladnění a přesné určení míst, kam se mají zbraně dopravit. Sověty mají zbraně dopravit. Sověty chtějí mít jistotu, že zbraně přijdou do spolehlivých rukou, aneb že nezůstanou někde ležet.

Prosím o sdělení všech podrobností s udáním množství na jednotlivá místa. Snad bude možno, aby letadlo přistálo na zajištěné místo, letiště neb polní plochu. Vyžádám soupravy výzbroje podle č. j. 205 taj. i ruční granáty. Doporučuji i nezávisle od výzbroje z SSSR dopraviť výzbroj též z Anglie. Věc je dnes naléhavá a výzbroje nebude nikdy nadbytek. Část radiostanice bychom mohli dopravit od sboru, kde jich máme asi 20 v záloze.

[Píka.]

SÚA Praha. b S 40-3/47. Fotokópia strojopisného záznamu dešifrovanej došlej depeše.

zápisnice o II/158. zasadnutí slovenskej vlády, A. Rašla, „Tiso a povstanie“, Bratislava 1947, s. 16.)

³ Čatloš zaslal tieto inštrukcie Malárovi ešte toho istého dňa (viď dokument čís. 108).

V materiáli Tisovho procesu je uložený odpis Čatlošovho prípisu nemeckému generálovi pri MNO (čís. 75.020/Dôv. kab. 1944 z 2. 8. 1944), v ktorom sa hovorí: „Dovoľujem si odpovedať na Váš prípis doručенý gen. Pulanichovi, zo dňa 29. m. m.: Slovenská vláda zásadne súhlasí s podriadením armádnej skupiny generála Malára nemeckému veleniu. Nakoľko túto vec zodpovie cestou diplomatickou, prosím, aby text slovenského Ministerstva zahraničných vecí bol smerodajný pre podmienky tohto podriadenia. Upresnenie tejto podriadenosti sa osobným stykom generála Malára u Heeresgruppe Nord-Ukraine vyjasní.“ (AMS Praha, Nár. súd Bratislava, Onľud 6/46, Tiso a spol., zv. 7.) Čatlošov prípis bol zaslaný na vedomie slovenskému Min. zahraničných vecí s poznámkou, že Malár po svojom návrate z veliteľstva Heeresgruppe Nord-Ukraine podá návrh na presnú formuláciu diplomatickej odpovede. (Tamtiež.)

¹ Píkova zpráva bola odpoveďou na Ingrovu depešu z 26. 7. 1944, ktorá v ŠVBM mala číslo 572 taj. — viď dokument čís. 105. Originál Píkovej zprávy, ktorý sme mali k dispozícii dodatočne (nešifrovaný záznam *odoslanej* depeše čís. 848—852/29 z 29. 7. 1944 — SÚA Praha, E 22-12-11/220), sa na niekoľkých miestach odlišuje od znenia záznamu *došlej* depeše. Pre porovnanie uvádzame významnejšie textové odlišnosti: „Zásadně dán souhlas. Dříve však, než bude konkrétně vydáno, sovětské orgány... Snad bude možno, aby letadlo přistálo na zajištěném letišti neb polní ploše... Věc je dnes velmi naléhavá...“ K danej problematike viď ďalej dokument čís. 120.